

УНИВЕРЗИТЕТ ПРИВРЕДНА АКАДЕМИЈА У НОВОМ САДУ
ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ ЗА ПРИВРЕДУ И ПРАВОСУЂЕ У НОВОМ САДУ

ИЗВЕШТАЈ
О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ
„ПОСТУПЦИ ЗАШТИТЕ ОД НАСИЉА У ПОРОДИЦИ“
КАНДИДАТА ГОРАНА РАДИЋА

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ
<p>1. Датум и орган који је именовано комисију Дана 02.02.2015. године, Наставно – научно веће Правног факултета за привреду и правосуђе Универзитета Привредна академија у Новом Саду</p> <p>2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен:</p> <p>Проф. др Небојша Шаркић- редовни професор, грађанскоправна научна област, запослен на Правном факултету Универзитета Унион у Београду, председник Комисије</p> <p>Проф. др Милан Почуча - ванредни професор, грађанскоправна научна област, запослен на Правном факултету за привреду и правосуђе Универзитета Привредна академија у Новом Саду, ментор</p> <p>Проф.др Зоран Павловић – ванредни професор, кривичноправна ужа научна област, запослен на Правном факултету за привреду и правосуђе Универзитета Привредна академија у Новом Саду, члан Комисије</p>
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
<p>1. Име, име једног родитеља, презиме: ГОРАН (Раде) РАДИЋ</p> <p>2. Датум рођења, општина, Република: 13.10.1980. Београд, Савски венац, Србија</p> <p>3. Датум одбране, место и назив мастер рада 28.10.2008. године, Правни факултет за привреду и правосуђе у Новом Саду, Универзитет Привредна академија, „Правни положај и значај трговине у земљама ЕУ“</p> <p>4. Научна област из које је стечено академско звање мастера: кривичноправна</p> <p>5. Приказ научних и стручних радова:</p> <ol style="list-style-type: none">Радић Г.: <i>Савремени феномен прања новца</i>, Школа бизниса, Висока пословна школа струковних студија у Новом Саду, бр. /2008, стр. , Нови Сад, 2008.Радић Г., Радић Б.: <i>Политичко и судско беседништво</i>, Школа бизниса, Висока пословна школа струковних студија Нови Сад, бр. 4/2008, стр. 163-168, Нови Сад, 2008.Радић Г., Радић Б.: <i>Теорија друштвеног избора – демократија</i>, Школа бизниса, Висока пословна школа струковних студија Нови Сад, бр. 1/2009, стр.124-132, Нови Сад, 2008.Кнежевић С., Радић Б., Радић Г.: <i>Legal aspects of ecology regarding regulatory rules</i>, Школа бизниса, Висока пословна школа струковних студија у Новом Саду, бр. 3/2009, стр. 163-170, Нови Сад, 2009.Радић Г.: Правни аспекти екологије с освртом на законску регулативу, Агроекономика, Пољопривредни

факултет Универзитета Нови Сад (у поступку објаве)

6. **Радић Г.:** Основни принципи и начела настанка научног дела, ПРАВО – теорија и пракса, „ПРАВО“ ДОО, Правни факултет за привреду и правосуђе – Универзитет Привредна академија, бр. 3-4/2010, стр. 12-27, Нови Сад, 2010.
7. Петковић Н., **Радић Г.:** Насиље у породици-стара решења у новом законодавству, Култура полиса, Бр. 26. стр. 77-99, Нови Сад, 2015. (М51)

Из наведеног приказа објављених научних и стручних радова види се да се кандидат бави изучавањем проблематике грађанског и кривичног права. Објављени радови су стручно верификовани и рецензирани и представљају стручни допринос правној теорији и пракси.

III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

„Поступци заштите од насиља у породици“

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Навести кратак садржај са назнаком броја страна поглавља, слика, шема, графикона и сл.

Рад садржи четири дела са више поглавља; 357 стр. 11 табела и 20 графикона.

Садржај

ТЕОРИЈСКИ ДЕО

Увод.....	7
1. Насиље у породици – друштвено историјски контекст.....	13
2. Појам и облици насиља у породици.....	25
3. Етиолошке перспективе насиља у породици.....	35
3.1 Биолошка, психолошка и психијатријска објашњења узрочности насиља у породици.....	37
3.2 Социолошка објашњења узрочности насиља у породици.....	42
3.3 Феминистичка објашњења узрочности насиља у породици.....	43
4. Учесталост насиља у породици – преглед иностраних и домаћих истраживања.....	45
5. Међународноправни документи и насиље у породици.....	57
5.1 Универзална декларација Уједињених нација о људским правима.....	61
5.2 Конвенција УН о елиминисању свих облика дискриминације жена.....	63
5.3 Декларација Уједињених нација о елиминисању насиља над женама.....	68
5.4 Конвенција Уједињених нација о правима детета.....	72
5.5 Конвенција Уједињених нација о правима особа са инвалидитетом.....	76
5.6 Пекиншка декларација и Платформа за акцију.....	79
5.7 Резолуција Комисије УН за људска права о елиминацији насиља према женама.....	85
5.8 Извештаји Специјалне извештачице УН за насиље над женама.....	87
5.9 Миленијумска декларација.....	94
5.10 Конвенција о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици....	96
5.12 Препорука 1450 (2000) Парламентарне скупштине Савета Европе о насиљу над женама у Европи.....	113
5.13 Препорука 1582 (2002) Парламентарне скупштине Савета Европе о насиљу над женама у породици.....	114
5.15 Препорука 1681 (2004) Парламентарне скупштине Савета Европе.....	119
5.16 Препорука 1905 (2010) Парламентарне скупштине Савета Европе.....	120
6. Поступци заштите од насиља у упоредним законодавствима.....	121
6.1 Поступци заштите од насиља у породици у законодавству САД.....	122
6.2 Поступци заштите од насиља у породици у законодавству Енглеске.....	127
6.3 Поступци заштите од насиља у породици у законодавству Аустрије.....	132
6.4 Поступци заштите од насиља у породици у законодавству Немачке.....	135
6.5 Поступци заштите од насиља у породици у законодавству Холандије.....	137

6.6	Поступци заштите од насиља у породици у законодавству Чешке.....	140
6.7	Поступци заштите од насиља у породици у законодавству Хрватске.....	144
6.8	Поступци заштите од насиља у породици у законодавству БиХ.....	149
6.9	Поступци заштите од насиља у породици у законодавству Црне Горе.....	155
7.	Кривичноправна заштита од насиља у породици у Републици Србији.....	164
7.1	Насиље у породици – инкриминација из члана 118а Кривичног закона Републике Србије	168
7.2	Насиље у породици – инкриминација из члана 194 Кривичног закона Републике Србије	181
7.3	Кривичноправна заштита од насиља у породици у контексту општих кривичних дела....	195
7.31	Одузимање малолетног лица.....	195
7.32	Запуштање и злостављање малолетног лица.....	198
7.33	Недавање издржавања.....	201
7.34	Кршење породичних обавеза.....	203
7.35	Родоскрвњење.....	204
7.4.	Кривична дела против полне слободe.....	205
7.41	Силовање.....	206
7.42	Обљуба над немоћним лицем.....	210
7.43	Обљуба са дететом.....	212
7.44	Обљуба злоупотребом положаја.....	214
7.45	Недозвољене полне радње.....	215
7.5	Кривична дела против живота и тела.....	217
7.51	Убиство.....	217
7.52	Тешко убиство.....	218
7.53	Лака телесна повреда.....	221
7.54	Тешка телесна повреда.....	223
7.55	Навођење на самоубиство и помагање у самоубиству.....	225
7.56	Угрожавање опасним оруђем при тучи или свађи.....	226
7.6	Кривична дела против слобода и права човека и грађанина.....	227
7.61	Принуда.....	227
7.62	Угрожавање сигурности.....	229
7.63	Противправно лишење слободe.....	230
7.64	Злостављање и мучење.....	232
8.	Породичноправна заштита од насиља у породици.....	235
8.1	Процесни аспекти породичноправне заштите	251
9.	Прекршајноправна заштита од насиља у породици.....	258
10.	Улога полиције у спречавању и сузбијању насиља у породици.....	263
	ИСТРАЖИВАЧКИ ДЕО.....	270
11.	Предмет и циљ истраживања.....	271
12.	Методологија истраживања	271
14.	Резултати истраживања.....	275
15.	Дискусија.....	302
	Закључак и препоруке.....	316
	Литература	

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Докторска дисертација кандидата Горана Радића „Поступци заштите од насиља у породици“ написана је разумљивим и јасним стилем уз коришћење адекватне терминологије сходно обрађеној тематици уз коришћење адекватне и актуелне стране и домаће литературе заступљене у научним и стручним радовима. Сва коришћена литература адекватно је систематизована и анализирана у склопу спроведеног истраживања и имплементирана у сам рад. Закључци до којих се дошло на основу проучавање литературе и позитивно правних решења у упоредном праву имају одлике стручног и научног промишљања и донети су уз примену правне логике. Спроведено емпиријско истраживање кандидата обухватило је и анализирано сва правна питања релевантна за целовиту и заокружену слику могућих облика друштвеног реаговања у контексту заштите жртава насиља у породици. Отуда систематичност и аналитичност истраживања која је приметна у сваком делу дисертације, као и аргументација коју кандидат поткрепљује бројним релевантним домаћим и страним научним изворима, пружају целовит увид у сва питања релевантне правне области. На основу систематичне и пажљиве теоријске анализе, као и спроведеног истраживања кандидат је дошао до вредних резултата, који су ваљано изведени и аргументовани и на одговарајући начин приказани.

Сви делови докторске дисертације Горана Радића „Поступци заштите од насиља у породици“ су уједначено обрађени и слични су по свом карактеру. Предмет истраживања овог рада представљају поступци заштите од насиља у породици, уз анализу позитивноправних решења у Републици Србији и упоредном праву. Додатно, предмет истраживања обухвата и анализу ставова професионалаца који се тичу постојећих законских решења, практичних механизма заштите и судске праксе, те могућих унапређења у контексту заштите жртава насиља у породици. Детаљном и пажљивом анализом презентираних садржаја утврђено је да је кандидат озбиљно и одговорно приступио обради ове актуелне теме. Ово се истиче с обзиром на обухватан преглед етиолошких и феноменолошких аспеката предметне појаве, чиме је рад у доброј мери усвојио криминолошке аспекте. Односно, преглед релевантних међународноправних инструмената, као и законодавних решења у државама региона, Европе и Америке.

Комплексна тема поступака заштите од насиља у породици обрађена је детаљно са правнотеоријског становишта уз коришћење релевантних страних и домаћих правних извора. Ово се истиче с обзиром да је кандидат користио преко три стотине референци. У том смислу рад садржи исцрпну анализу позитивноправних аспеката ових института у Републици Србији као и у упоредном праву, што доприноси употребљивости текста и са становишта захтева правне доктрине.

Дефинисањем теме, сагледавањем предмета и циљева истраживања кандидат је показао висок степен познавања проблематике и озбиљности њене обраде.

У методолошком смислу делови и поглаља рада су стручно конципирани и повезани у складну целину, најзначајнија питања су добро истакнута. Рад обилује и примерима из судске праксе, а што је од посебног значаја за сагледавање немалог броја правних теоријских и практичних проблема који су у вези са предметним феноменом. Отуда рад носи задовољавајући ниво илустративности и представља добру подлогу за утврђивање одређених правилности и доношење закључака.

У првом делу рада кандидат се бави теоријским питањима најпре кроз сагледавање друштвеноисторијског контекста насиља у породици. Дефинисањем појма насиља у породици и анализом појавних облика насиља кандидат рашчлањује овај сложени феномен објашњавајући га кроз етиолошке перспективе, биолошка, совиолошка, психолошка и психијатријска објашњења.

У другом делу овог теоријског разматрања насиља у породици, кандидат излаже и осврће се на већину релевантних и актуелних иностраних и домаћих истраживања овог друштвеног феномена. Поред навођења и амализе радова домаћих аутора, као што су Павловић, Константиновић, Вилић, Петковић, Петрушић, Димиријевић, Срњић, кандидат изучава и

анализира студије из САД, Африке, Русије, Пољске, Италије, Данске и земље у окружењу. Даље, у овом раду кандидат разматра и анализира међународне документе који се баве питањом насиља у породици и њиховом институционалном заштитом на међународном нивоу.

Трећи део опште теоријског дела рада бави се поступцима заштите од насиља у породици у упоредним законодавствима где је кандидат обрадио правне системе САД, Енглеске, Аустрије, Немачке, Холандије, Чешке, Хрватске, БиХ и Црне Горе.

Централни део теоријског дела рада од 167 стране до 280 стране, дакле скоро 120 страна, кандидат је посветио нормативно правним решењима у српском праву, а које се односе на кривично правну заштиту, породично правну заштиту и прекршајно правну заштиту. У сваком побројаном делу кандидат анализира поступке заштите, материјално правно и процесно правна решења и већи број актуелно судске праксе наших судова којима проширује базу представљених података из којих извлачи научно утемељење и валидне закључке у теоријском делу рада.

Овим централним делом рада кандидат поставља теоријску основу за даљу анализу и компарацију добијених резултата имајући у виду велики број изнетих закључака и постављених теза до којих је дошао анализирајући постојећи теоријско правни супстрат и нормирана решења са истраживачким делом рада који следи након овог дела рада.

Истраживачки део рад у коме је кандидат поставио главну хипотезу да: Насиље у породици представља све већи и значајни проблем и феномен са којим се морамо континуирано бавити на свеобухватан начин у циљу павовремене и адекватне заштите свих својих грађана, а нарочито деце. Такође, постављено је и 5 помоћних хипотеза које усмеравају само истраживање којим је обухваћен узорак од 222 испитаника запослених у правосуђум односно полицији. Техником анкетања са анкетним листом сачињеним од 28 питања кандидат је добио велики број одговора и ставова испитаника на основу којих је кроз компаративну анализу добијених резултата сумирао истраживање на јасан, квалитетан и научно рпихватљив начин.

Уочене и добијене резултате кандидат је врло детаљно и аналитички предтсавио у резултатима истраживања од 291 стране до 319 стране. Резултати истраживања делом су представљени кроз 11 табела и 20 графикана чиме се још јасније и прегледније долази до добијених резултата које кандидат сублимира кроз дискусију као засебан део научно истраживачког дела дисертације (од 319 до 333 стране).

Након тог дела рада долази завршни део рада у којем кандидат износи своје закључке.

Кандидат је у раду указао на предности и мане трипартитног модела заштите жртава насиља у породици, са адекватним освртом на кривичноправну, породичноправну и прекршајноправну заштиту. Презентована *de lege lata* решења, критички су анализирани како у контексту унутрашње сагласности националног права, тако и из аспекта *de lege ferenda* могућих предлога унапређења овог изузетно сложеног правног питања. Коначно, закључци до којих је кандидат дошао су јасно профилисани и добро аргументовани.

Још једном наглашавамо посебан значај и квалитет рада у којем је спроведено истраживање. Дата студија анализирајући ставове правно релевантне групе професионалних службеника који се питањем насиља у породици у свом раду свакодневно баве, презентовала је врло значајне закључке у погледу односа анализираних групе стручних радника, према предметном проблему, перцепције адекватности законских решења, ефективности казнене политике и постојећих мера заштите, као и могућих унапређења.

VI ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Најважнији закључак до кога је кандидат у свом раду дошао је да постојећи трипартитни систем заштите жртава породичног насиља у Републици Србији није довољно ефикасан и захтева хитну корекцију практично у свим постојећим системима правне заштите. При томе ово се јасно опажа како у контексту нормативноправних решења тако и у погледу неусклађености и неконзистентне судске праксе наших судова.

Питање хитности поступка заштите од насиља у породици, односно спорост поступања у

поступцима јасно произилази из кандидатовог истраживања. Секундарна виктимизација решења којима се и даље додатно оптерећује жртва у процесном смислу према кандидату представља проблем који се мора хитно решавати кроз презентације, законске одредбе и препоруке у организацији поступајућих државних служби.

У закључцима кандидат се опредељује у сегменту кривичноправне и прекршајноправне заштите и строжије кажњавање насилника, а посебно се ово односи на сегмент повратника где би законом могле бити предвиђене одредбе које императивно предвиђају строжије кажњавање у случајевима поврата.

Резултати истраживања недвосмислено показују да прекршајни судови у РС веома ретко изричу мере заштите предвиђене прекршајним законом. Тако се пропушта могућност државе да интервенише у раном стадијуму бррачних турбуленција, а све у циљу отклањања стања и услова који доприносе насињу у породици.

Кандидат закључује да се измене кривичног, породичног и прекршајног законодавства не могу спроводити без конкретног спровођења у погледу пружања непотребних механизма социјалне заштите. Обезбеђење институционалног и материјалног оквира доступних сервиса помоћи, шире подршке жртвама насиља, али и мандаторних програма третмана насилника, представља нужан услов који би правним нормама дао пуну снагу и обезбедио ефективност у погледу специјалне и генералне превенције насиља у породици.

Кандидат закључује и да се унапређење законског оквира мора десити и у породичном законодавству. Потребно је ситематизовати одредбе о улози и овлашћењима органа старатељства у грађанским судским поступцима. Потребно је кроз измену организације судова увести породичне судове преко којих би се обезбедио виши ниво специјализације, мања оптерећеност, хитност те ефективнија и ефикаснија породичноправна заштита.

У закључцима кандидат се залаже за увођење и појединих упореноправних решења преко којих се дозвољава већа могућност непосредне интервенције полиције у смислу иселења насилника. При томе, према наводима и закључцима кандидата увођењем тзв. полицијског налога за моментално иселење насилника се чини као најпотентније решење у контексту заштите жртава. Даље, кандидат се залаже за већу примену савремених техничко технолошких достигнућа у смислу електронског надзора, у праћењу и извршењу мера заштите од насиља. Све наведено управо због добијених резултата истраживања који показују да донете мере у поступцима заштите остају најчешће мртво слово на папиру.

Сви заједно изнети ставови и закључци у директној су и логичкој вези са добијеним резултатима истраживања.

<p>VII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА</p> <p>Дисертација садржи стручну и научну анализу која обухвата све кључне аспекте дефинисане теме, уз издвајање закључака који имају своју стручно-научну и практично примењиву димензију. Докторску дисертацију карактерише потребан квалитет у садржинском и структурном смислу, али и у погледу стила и јасноће излагања. Терминологија коришћена у раду је прецизна и указује на добро разумевање обрађене материје. Такође, систематика рада је примерена карактеру анализираних питања. Методолошки посматрано, рад одликује стручно-научна методологија која се од докторске дисертације и очекује. Сprovedено емпиријско истраживање је у складу са свим методолошким захтевима. Одликује га аутентичност, обухватност и апликативност. Кандидат је на адекватан начин и примерено захтевима овакве врсте рада, приказао и тумачио резултате истраживања.</p>
<p>VIII КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ:</p> <p>1. Да ли је дисертација написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме Дисертација је написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме.</p> <p>2. Да ли дисертација садржи све битне елементе. Дисертација садржи све битне елементе предвиђене за ову врсту научних радова како у формалном тако и у садржинском смислу и стога се може закључити да представља оригинално научно дело.</p> <p>3. По чему је дисертација оригиналан допринос науци Дисертација представља оригинални допринос науци. Кандидат је задату тему, која је врло обимна и разнолика, обрадио свеобухватно, рационално и методолошки јасно, узимајући у обзир, како историјски тако и савремени, национални и упоредноправни аспект. Тема дисертације је изузетно актуелна и значајна. Кандидат је, на правно аргументован начин, указао на неопходност унапређења правних прописа у овој области излажући могуће путеве даљег развоја практичних поступака заштите жртава насиља у породици.</p> <p>4. Недостаци дисертације и њихов утицај на резултат истраживања Не постоје суштински нити методолошки недостаци у изради ове дисертације.</p>
<p>IX ПРЕДЛОГ: На основу укупне оцене дисертације, Комисија <u>предлаже</u> да се докторска дисертација кандидата Горана Радића прихвати и кандидату одобри одбрана исте.</p>
<p>ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ</p> <p>1. Проф. др Небојша Шаркић, <i>председник</i></p> <p>2. Проф. др Милан Почуча, <i>ментор</i></p> <p>3. Проф. др Зоран Павловић, <i>члан</i></p>
<p>НАПОМЕНА: Члан комисије који не жели да потпише извештај јер се не слаже са мишљењем већине чланова комисије, дужан је да унесе у извештај образложење односно разлоге због којих не жели да потпише извештај.</p>